

Fordítás

A tankáról

A világirodalom egyik legtradicionálisabb lírája a japán líra. Írásbeliségének másfél évezredes történetében ugyanazok a témák, formák és technikák bukkannak föl időről időre vagy éppen élék folyamatos életüket. Költői egy-egy kor vagy egy-egy mester stílusában írnak, s ha nem, akkor egy-egy kor stílusától térnek el, a tudatos viszonyulás azonban mindig érezhető.

A japán költő számára az eredetiség nem olyan szigorú követelmény vagy cél, mint a nyugati költő számára: ennél sokkal fontosabb a forma által lehetővé tett, minél teljesebb önkifejezés – s ha az sok más ember lelki tartalmait is kifejezi, az inkább nyereség, mintsem – ahogy a nyugati olvasó látná – közhelyesség. Különösen igaz ez a *tanká*ra, amely a nyolcadik századtól a szerelmi széptevés elengedhetetlen eszköze is egyúttal.

A *tanka* mint forma az ötödik századra alakult ki. Elődje a váltakozó ötös és hetes sorokból álló *chi+oka* vagy „hosszú vers”. Faludy György véleményével ellentétben azonban sem a *tankát*, sem utódját, a tizenhetedik században virágkorát élő *haikut* nem a kötött (31 illetve 17 morás) szótagszám teszi verssé, legalábbis nem kizárólag (Faludy György: Test és lélek. Magyar Világ, Budapest, 1988. p.17.). Ezt Akikónál a 3/2-es cezúra is jelzi; s ha az angol közvetítőfordítás erről nem is ad számot, a japán, éppúgy, mint a magyar, hangzói tisztaságánál fogva rendkívül érzékeny asszonáncokra, alliterációkra, magánhangzó-harmóniára. Rímre a japán vers nem használ, ennek azonban nem az az oka, hogy nem ismeri: a kínai irodalomból átvehette volna (a klasszikus japán költők évszázadokon át ugyanúgy írtak kínaiul, mint japánul – akárcsak a középkori Európa nagyjai latinul). A japán versnek a vers rövidegsége és belső hangzásbeli kidolgozottsága miatt a sor végét mechanikusan jelző rímre egyszerűen nincs szüksége. – A fordítások ennek figyelembevételével készültek: törekedtem ugyanúgy élni a nyelvvel és a nyelvben, mint a szerző a saját nyelvében. Ugyanez vonatkozik a formára is.

Fordítás

Yosano Akiko itt közölt *tankái* közül az első a hagyományos zen költészetet, a világtól elhúzódozó zen költőt szólítja meg. A második tanka témája klasszikus japán téma: az *aware* a tűnő szépség, a létezés átmenetisége fölött érzett melankólia, amely éppen nem idegen az európai költészettől. A harmadik, számomra legkedvesebb *tanka* egyszerre klasszikus és modern, személyességében és finomságában pedig legközelebbi rokona európai kortársainak, hogy csak egyet említsünk, Anna Ahmatovának. – Az angol közvetítőfordítás Geoffrey Bownas és Anthony Thwaite munkája; megtalálható – egy kiváló előtanulmány kíséretében – a *The Penguin Book of Japanese Verse* című kötetben.

Török Attila

